

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ద్వ్యధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వ్యధికశతతమః సర్గః ॥

ఇంద్రప్రహితం రథమారూఢస్య రామస్య రావణేన సహ యుద్ధం

లక్ష్మణేన తు తద్ వాక్యముక్తం శ్రుత్వా స రాఘవః |
సందధే పరవీరఘ్నా ధనురాదాయ వీర్యవాన్ || 6.102.1 ||

రావణాయ శరాన్ ఘోరాన్ విససర్జ చమూముఖే |
అథాన్యం రథమాస్థాయ రావణో రాక్షసాధిపః || 6.102.2 ||

అభ్యధావత కాకుత్స్థం స్వర్భానురివ భాస్కరం |
దశగ్రీవో రథస్థస్తు రామం వజ్రోపమైః శరైః |
ఆజఘాన మహాశైలం ధారాభిరివ తోయదః || 6.102.3 ||

దీప్తపావకసంకాశైః శరైః కాంచనభూషణైః |
అభ్యవర్షద్ రణే రామో దశగ్రీవం సమాహితః || 6.102.4 ||

భూమౌ స్థితస్య రామస్య రథస్థస్య స రక్షసః |
న సమం యుద్ధమిత్యాహుర్దేవగంధర్వకిన్నరాః || 6.102.5 ||

తతో దేవవరః శ్రీమాఞ్శ్చత్వా తేషాం వచోఽమృతం |
ఆహరాయ మాతలిం శక్రో వచనం చేదమబ్రవీత్ || 6.102.6 ||

రథేన మమ భూమిష్ఠం శీఘ్రం యాహి రఘూత్తమం |
ఆహరాయ భూతలం యాతః కురు దేవహితం మహాత్ || 6.102.7 ||

ఇత్యుక్తో దేవరాజేన మాతలిర్దేవసారథిః |
ప్రణమ్య శిరసా దేవం తతో వచనమబ్రవీత్ || 6.102.8 ||

శీఘ్రం యాస్యామి దేవేంద్ర సారథ్యం చ కరోమ్యహం |
తతో హయైశ్చ సంయోజ్య హరితైః స్యందనోత్తమం || 6.102.9 ||

తతః కాంచనచిత్రాంగః కింకిణీశతభూషితః |
తరుణాదిత్యసంకాశో వైదూర్యమయకూబరః |
సదశ్చైః కాంచనాపీడైర్వృక్షః శ్వేతప్రకీర్ణకైః || 6.102.10 ||

హరిభిః సూర్యసంకాశైర్దేవజాలవిభూషితైః |
రుక్మవేణుధ్వజః శ్రీమాన్ దేవరాజరథో వరః || 6.102.11 ||

దేవరాజేన సందిష్టో రథమారుహ్య మాతలిః |
అభ్యవర్తత కాకుత్స్థమవతీర్య త్రివిష్టపాత్ || 6.102.12 ||

అబ్రవీచ్ఛ తదా రామం సప్రతోదో రథే స్థితః |
ప్రాంజలిర్మాతలిర్వాక్యం సహస్రాక్షస్య సారథిః || 6.102.13 ||

సహస్రాక్షేణ కాకుత్స్థ రథోఽయం విజయాయ తే |
దత్తస్తవ మహాసత్త్వ శ్రీమశ్శత్రునిబర్హణ || 6.102.14 ||

ఇదమైంద్రం మహచ్ఛాపం కవచం చాగ్నిసన్నిభం |
శరాశ్చాదిత్యసంకాశాః శక్తిశ్చ విమలా శివా || 6.102.15 ||

ఆరుహ్యమం రథం వీర రాక్షసం జహి రావణం |
మయా సారథినా దేవ మహేంద్ర ఇవ దానవాన్ || 6.102.16 ||

ఇత్యుక్తః సంపరిక్రమ్య రథం తమభివాద్య చ |
ఆరురోహ తదా రామో లోకాన్ లక్ష్మ్యా విరాజయన్ || 6.102.17 ||

తద్ బభౌ చాద్భుతం యుద్ధం ద్వైరథం రోమహర్షణం |
రామస్య చ మహాబాహో రావణస్య చ రక్షసః || 6.102.18 ||

స గాంధర్వేణ గాంధర్వం దైవం దైవేన రాఘవః |
అస్తం రాక్షసరాజస్య జఘాన పరమాస్త్రవితీ || 6.102.19 ||

అస్తం తు పరమం ఘోరం రాక్షసం రాక్షసాధిపః |
ససర్జ పరమక్రుద్ధః పునరేవ నిశాచరః || 6.102.20 ||

తే రావణధనుర్ముక్తాః శరాః కాంచనభూషణాః |
అభ్యవర్తంత కాకుత్స్థం సర్పా భూత్వా మహావిషాః || 6.102.21 ||

తే దీప్తవదనా దీప్తం వమంతో జ్వలనం ముఖైః |
రామమేవాభ్యవర్తంత వ్యాదితాస్యా భయానకాః || 6.102.22 ||

తైర్వాసుకిసమస్పర్శైర్దీప్తభోగైర్మహావిషైః |
దిశశ్చ సంతతాః సర్వా విదిశశ్చ సమావృతాః || 6.102.23 ||

తాన్ దృష్ట్వా పన్నగాన్ రామః సమాపతత ఆహవే |
అస్తం గారుత్మతం ఘోరం ప్రాదుశ్చక్రే భయావహం || 6.102.24 ||

తే రాఘవధనుర్ముక్తా రుక్మపుంఖాః శిఖిప్రభాః |
సుపర్ణాః కాంచనా భూత్వా విచేరుః సర్పశత్రవః || 6.102.25 ||

తే తాన్ సర్వాఞ్శరాంజఘ్నుః సర్పరూపాన్ మహాజవాన్ |
సుపర్ణరూపా రామస్య విశిఖాః కామరూపిణః || 6.102.26 ||

అస్తే ప్రతిహతే క్రుద్ధో రావణో రాక్షసాధిపః |
అభ్యవర్షత్ తదా రామం ఘోరాభిః శరవృష్టిభిః || 6.102.27 ||

తతః శరసహస్రేణ రామమక్లిష్టకారిణం |
అర్థయిత్వా శరౌఘేణ మాతలిం ప్రత్యవిధ్యత || 6.102.28 ||

చిచ్ఛేద కేతుముద్దిశ్య శరేణైకేన రావణః |
పాతయిత్వా రథోపస్థే రథాత్ కేతుం చ కాంచనం || 6.102.29 ||

ఐంద్రానపి జఘానాశ్వాఞ్శారజాలేన రావణః |
విషేదుర్దేవగంధర్వచారణా దానవైః సహ || 6.102.30 ||

రామమార్తం తదా దృష్ట్వా సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
వ్యథితా వానరేంద్రాశ్చ బభూవుః సవిభీషణాః || 6.102.31 ||

రామచంద్రమసం దృష్ట్వా గ్రస్తం రావణరాపలణా |
ప్రాజాపత్యం చ నక్షత్రం రోహిణీం శశినః ప్రియాం || 6.102.32 ||

సమాక్రమ్య బుధస్తస్థౌ ప్రజానామహితావహః |
సధూమపరివృత్తోర్మిః ప్రజ్వలన్నివ సాగరః || 6.102.33 ||

ఉత్పపాత తదా క్రుద్ధః స్పృశన్నివ దివాకరం |
శస్త్రవర్ణః సుపరుషో మందరశ్మిర్దివాకరః || 6.102.34 ||

అదృశ్యత కబంధాంకః సంసక్తో ధూమకేతునా |
కోసలానాం చ నక్షత్రం వ్యక్తమింద్రాగ్నిదైవతం || 6.102.35 ||

ఆహత్యాంగారకస్తస్థౌ విశాఖమపి చాంబరే |
దశాస్యో వింశతిభుజః ప్రగృహీతశరాసనః || 6.102.36 ||

అదృశ్యత దశగ్రీవో మైనాక ఇవ పర్వతః |
నిరస్యమానో రామస్తు దశగ్రీవేణ రక్షసా || 6.102.37 ||

నాశక్నోదభిసంధాతుం సాయకాన్ రణమూర్ధని |
స కృత్వా భ్రుకుటిం క్రుద్ధః కించిత్ సంరక్తలోచనః || 6.102.38 ||

జగామ సుమహాక్రోధం నిర్దహన్నివ రాక్షసాన్ |
తస్య క్రుద్ధస్య వదనం దృష్ట్వా రామస్య ధీమతః |
సర్వభూతాని విత్రేసుః ప్రాకంపత చ మేదినీ || 6.102.39 ||

సింహశార్దులవాంచైలః సంచచాల చలద్ ద్రుమః |
బభూవ చాపి క్షుభితః సముద్రః సరితాం పతిః || 6.102.40 ||

ఖరాశ్చ ఖరనిర్ఘోషా గగనే పరుషా ఘనాః |
ఔత్పాతికాశ్చ నర్దంతః సమంతాత్ పరిచక్రముః || 6.102.41 ||

రామం దృష్ట్వా సుసంక్రుద్ధముత్పాతాంశ్చైవ దారుణాన్ |
విత్రేసుః సర్వభూతాని రావణస్యాభవద్ భయం || 6.102.42 ||

విమానస్థాస్తదా దేవా గంధర్వాశ్చ మహోరగాః |
ఋషిదానవదైత్యాశ్చ గరుత్మంతశ్చ ఖేచరాః || 6.102.43 ||

దదృశుస్తే తదా యుద్ధం లోకసంవర్తసంస్థితం |
నానాప్రహరణైర్భ్రీమైః శూరయోః సంప్రయుధ్యతోః || 6.102.44 ||

ఊచుః సురాసురాః సర్వే తదా విగ్రహమాగతాః |
ప్రేక్షమాణా మహాయుద్ధం వాక్యం భక్త్యా ప్రహృష్టవత్ || 6.102.45 ||

దశగ్రీవం జయేత్యాహురసురాః సమవస్థితాః |
దేవా రామమథోచుస్తే త్వం జయేతి పునః పునః || 6.102.46 ||

ఏతస్మిన్నంతరే క్రోధాద్ రాఘవస్య చ రావణః |
ప్రహర్తుకామో దుష్టాత్మా స్పృశన్ ప్రహరణం మహత్ || 6.102.47 ||

వజ్రసారం మహానాదం సర్వశత్రునిబర్హణం |
శైలశృంగనిభైః కూటిశ్చిత్తదృష్టిభయావహం || 6.102.48 ||

సధూమమివ తీక్షాగ్రం యుగాంతాగ్నిచయోపమం |
అతిరౌద్రమనాసాద్యం కాలేనాపి దురాసదం || 6.102.49 ||

త్రాసనం సర్వభూతానాం దారణం భేదనం తథా |
ప్రదీప్త ఇవ రోషేణ శూలం జగ్రాహ రావణః || 6.102.50 ||

తచ్ఛూలం పరమక్రుద్ధో జగ్రాహ యుధి వీర్యవాన్ |
అనీకైః సమరే శూరై రాక్షసైః పరివారితః || 6.102.51 ||

సముద్యమ్య మహాకాయో ననాద యుధి భైరవం |
సంరక్తనయనో రోషాత్ స్వసైన్యమభిహర్షయన్ || 6.102.52 ||

పృథివీం చాంతరిక్షం చ దిశశ్చ ప్రదిశస్తథా |
ప్రాకంపయత్ తదా శబ్ధో రాక్షసేంద్రస్య దారుణః || 6.102.53 ||

అతికాయస్య నాదేన తేన తస్య దురాత్మనః |
సర్వభూతాని విత్రేసుః సాగరశ్చ ప్రచుక్షుభే || 6.102.54 ||

స గృహీత్వా మహావీర్యః శూలం తద్ రావణో మహాత్ |
వినద్య సుమహానాదం రామం పరుషమబ్రవీత్ || 6.102.55 ||

శూలోఽయం వజ్రసారస్తే రామ రోషాన్మయోద్యతః |
తవ భ్రాతృసహాయస్య సద్యః ప్రాణాన్ హరిష్యతి || 6.102.56 ||

రక్షసామద్య శూరాణాం నిహతానాం చమూముఖే |
త్వాం నిహత్య రణశ్లాఘిన్ కరోమి తరసా సమం || 6.102.57 ||

తిష్ఠేదానీం నిహన్మి త్వామేష శూలేన రాఘవ |
ఏవముక్త్యా స చిక్షేప తచ్ఛూలం రాక్షసాధిపః || 6.102.58 ||

తద్ రావణకరాన్ముక్తం విద్యున్నాలాసమావృతం |
అష్టఘంటం మహానాదం వియధతమశోభత || 6.102.59 ||

తచ్ఛాలం రాఘవో దృష్ట్వా జ్వలంతం ఘోరదర్శనం |
ససర్జ విశిఖాన్ రామశ్చాపమాయమ్య వీర్యవాన్ || 6.102.60 ||

ఆపతంతం శరౌఘేణ వారయామాస రాఘవః |
ఉత్పతంతం యుగాంతాగ్నిం జలౌఘైరివ వాసవః || 6.102.61 ||

నిర్దదాహ స తాన్ బాణాన్ రామకార్ముకనిఃసృతాన్ |
రావణస్య మహాఇళ్యాళః పతంగానివ పావకః || 6.102.62 ||

తాన్ దృష్ట్వా భస్మసాద్యుతాఇళ్యాళసంస్పర్శచూర్ణితాన్ |
సాయకానంతరిక్షస్థాన్ రాఘవః క్రోధమాహరత్ || 6.102.63 ||

స తాం మాతలినా నీతాం శక్తిం వాసవసమ్మతాం |
జగ్రాహ పరమక్రుద్ధో రాఘవో రఘునందనః || 6.102.64 ||

సా తోలితా బలవతా శక్తిర్ఘంటాకృతస్వనా |
నభః ప్రజ్వాలయామాస యుగాంతోల్కేవ సప్రభా || 6.102.65 ||

సా క్షిప్తా రాక్షసేంద్రస్య తస్మింఛాలే పపాత హ |
భిన్నః శక్త్యా మహాఇళ్యాలో నిపపాత గతద్యుతిః || 6.102.66 ||

నిర్భిభేద తతో బాణైర్లయానస్య మహాజవాన్ |
రామస్తీక్షణైర్మహావేగైర్వజ్రకల్పైరజిహ్మాగైః || 6.102.67 ||

నిర్భిభేదోరసి తదా రావణం నిశితైః శరైః |
రాఘవః పరమాయత్తో లలాటే పత్తిభిస్త్రిభిః || 6.102.68 ||

స శరైర్భిన్నసర్వాంగో గాత్రప్రస్తుతశోణితః |
రాక్షసేంద్రః సమూహస్థః పుల్లాశోక ఇవాబభౌ || 6.102.69 ||

స రామబాణైరతివిధ్ధగాత్రో
నిశాచరేంద్రః క్షతజార్ధగాత్రః |
జగామ ఖేదం చ సమాజమధ్యే
క్రోధం చ చక్రే సుభృశం తదానీం || 6.102.70 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ద్వ్యధికశతతమః సర్గః ||